

Nr 55

av fru Olsson i Hölö m. fl.

om avskaffande av brottspåföljden ungdomsfängelse, m. m.

Ungdomsfängelseinstitutet införlivades med det svenska påföljds-systemet 1935. Intentionen var då att åstadkomma en påföljd som bidrog till att fostra och utbilda de unga brottslingarna för att möjliggöra en återgång till ett socialt anpassat liv.

Även i den nya brottsbalken finns påföljden ungdomsfängelse kvar. Man säger i brottsbalken att »ungdomsfängelse må för brott varå kan följa fängelse ådömas den som fyllt aderton men ej tjuoett år, såframt med hänsyn till hans personliga utveckling,andel och levnadsomständigheter i övrigt sådan fostran och utbildning som avses med ungdomsfängelse prövas lämplig». I vissa fall kan även ungdomar mellan 15 och 18 år dömas till ungdomsfängelse.

Den 1 december 1970 var 525 personer inskrivna vid ungdomsfängelser; därav 359 på slutan anstalt.

Kritik mot ungdomsfängelseinstitutionens sätt att fungera har framförts från olika håll. Docent Bengt Börjesson har i en undersökning av unga lagöverträdare visat att ungdomsfängelse är den påföljd som ger det sämsta vårdresultatet. Från såväl högre kriminalvårdstjänstemän och vårdare som intagna är kritiken stark.

Återfallsfrekvensen är högre vid ungdomsfängelserna än vid andra anstalter. Omkring 80 % återfall är en återkommande siffra. Av de personer som finns i ungdomsfängelse är omkring 30 % beroende av centralstimulerande narkotika, och de flesta är haschrökare. Många kommer från undermåliga hemmiljöer, och deras grundutbildning är ofta dålig.

På anstalterna blandas olika kategorier av ungdomar. Nybörjare träffar avancerade brottslingar, gravt mentalt störda blandas med dem som aldrig tidigare varit utsatta för anstaltsbehandling. Enligt mångas åsikt bidrar klienteletts sammansättning till att konservera brottsligt beteende, och i många fall bidrar rent av anstaltsvistelsen till ytterligare utbildning i brottslig verksamhet.

De bristande vårdresurserna för narkomaner och andra psykiskt störda liksom den psykiska press som är förenad med att påföljden är tidsbestämd bidrar inte till att åstadkomma en utveckling i positiv riktning för den intagne. I stället resulterar anstaltsvistelsen ofta i

passivisering och apati som försvårar möjligheten att fungera socialt utanför murarna.

Tidsbestämda straff, internering, används inom kriminalvården för vuxna i mycket begränsad utsträckning och då endast för återfallsförbrytare med långt brottsregister eller för personer som begått mycket grova brott. Med tanke på den restriktiva användningen av interneringspåföljden är det förvånande och otillfredsställande att man när det gäller vården av unga lagbrytare fortfarande använder en påföljd som genom att vara tidsbestämd är en motsvarighet till internering.

Ungdomsfängelserna såsom de fungerar i dag kan inte anses ha något berättigande. Om man vill åstadkomma ett positivt vårdresultat, och det måste vara syftet med all vård, är det nödvändigt att finna andra former för vården av unga lagöverträdare.

Med hänvisning till det anförda hemställes

att riksdagen uttalar sig för ett avskaffande av ungdomsfängelseinstitutionen, samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning om nya former för vård av unga lagöverträdare.

Stockholm den 15 januari 1971

ELVY OLSSON (c)
i Hölö

JOHANNES ANTONSSON (c)

ÅKE POLSTAM (c)

KARIN ANDERSSON (c)
i Stockholm

ARNE FRANSSON (c)

GÖSTA ANDERSSON (c)
i Nybro

OLOF JOHANSSON (c)
i Stockholm

ANNA ELIASSON (c)

P. O. SUNDMAN (c)

GUNNAR BJÖRK (c)
i Gävle